

**FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR**

Nve Medlemmer.

Afdeling A.

141. Østerlars Menighedsraad.

Afdeling C.

549. Hr. Gartner Ejnar Nyvold, Nøkkero-
sevej 56, Emdrup, København N.

Afdeling D.

47. Kammermeiers Bokhandel, Oslo.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

18/9 (Randers Amts Avis): Randers so-
cialdemokratiske Flertal vedtog i Aftes,
at Kirkegaardene skal overgaa til kom-
munal Drift.

27/9 (Jydske Tidende): Arbejdet med
den ny Kgd. i Rinkenæs er begyndt.

28/9 (Vejle Amts Folkebl.): Graver Ibsen
i Vejle fratræder fra 1. November.

Kgd.sgartner Houmann bliver tillige
Graver.

28/9 (Horsens Avis): Nu kommer der
Kapel og Krematorium paa Horsens Vestre
Kgd.

29/9 (Bornholms Avis): Østerlars Kgd.
reguleres og udvides efter Tegning af Ha-
vearkitekt Johannes Tholle.

3/10 (Sydvestjyll.): Købet af Kgd. i Ri-
be.

9/10 (Fyns Tid.): Refsvindinge Kgd. skal
udvides med 1/8 ha; Bekostning 2,500 Kr.

9/10 (Berl. Tid.): Familiestrid om et
Gravsted (Viborg).

9/10 (Sorø Amtstid.): Udvidelsen af St.
Mikkels Kgd. i Slagelse. Planerne gaar
ud paa, at hele det købte Areal af Gart-
ner Rolsteds Have (godt 2 Tdr. Land) ef-
terhaanden indtages til Kirkegaard, men
at Arealet deles forsaavidt angaar dets
Indretning til Begravelsespladser i 2 De-
le efter Terrænets Højde, saaledes at den
sydlige, lavtliggende Del foreløbig ikke
anlægges, men opfyldes i Løbet af nogle
Aar med Affald fra Kirkegaarden i saa
stort Omfang som muligt under Hensyn
til, at en Opfyldning med tilkøbt Jord vil
blive ret kostbar.

Overslaget over Udvidelsen, der er ud-
arbejdet af Kirkegaardsinspektør Rud.
Rasmussen i Aarhus, lyder paa 27,218 Kr.
Men til dette Beløb maa, hvis hele Ud-
videlsesudgiften og Omkostningerne ved
nogle andre paatænkte Foranstaltninger
skal gøres op, føjes følgende Beløb: Ind-
læggelse af Vand 1500 Kr., Vandkumme
500 Kr., Arealets Erhvervelse 8300 Kr.,
Flytning af Vandværkets Hovedledning

1800 Kr., Fortov og Rendesten i den gamle
Kirkegaards Hovedgang 1500 Kr., Opmaa-
ling og Kortlægning m. m. 3500 Kr. Ialt
44,318 Kr., hvoraf de to sidstnævnte Po-
ster antagelig vil blive afholdt paa
Driftsregnskaberne. Anlæggets 2. Del (7050
Kr.) og Flytning af Hovedledningen (1800
Kr.) skal først afholdes senere. Planen
udviser Plads til 1247 Grave og 169 Urne-
grave; i en Fællesgrav for Urner kan
nedsættes 300 Urner.

12/10 (Middelfart Venstrebl.): Føns Kgd.
udvides.

12/10 (Himmerland): Hvilsom Kgd. er
indviet den 11. ds. (Udvidelse).

13/10 (Bornholms Soc.-Dem.): Hasle Kgd.
skal udvides (4,000 Kr.).

13/10 (Viborg Stifts Folkebl.): Graver
Munksgaard i Viborg er død.

22/10 (Assens Amts Avis): Dreslette
Kgd. skal indvies den 21. ds. (udvidet).

23/10 (Svendborg Amtstid.): Thurø Kgd.
skal udvides.

29/10 (Fyns Stiftstid.): Bogense Kgd.
trues af Havet og maa sikres.

31/10 (Randers Amts Avis): Randers
Kgd.s Overgang til kommunal Drift træ-
der i Kraft fra 1. November.

31/10 (Silkeborg Avis): Gjern Kgd. er
blevet udvidet.

2/11 (B. T.): De ødelagte Kranse og
Blomster paa vore Kirkegaarde.

2/11 (Aarhus Stiftstid.): Forenkling af
Begravelsesvæsenet i Aarhus.

2/11 (Silkeborg Soc.-Dem.): Kgd.s-Udvi-
delsen i Silkeborg nær forestaaende.

3/11 (Ringsted Folketid.): Ringsted Kgd.
udvides af Havearkitekt Emil Bøttiger.

4/11 (Fyns Stiftstid.): Odense Kremato-
rium klar til Indvielse.

5/11 (Vestsjæll. Soc.-Dem.): Arbejdet
med Udvidelse af Drøsselbjerg Kgd. er
færdig.

5/11 (Randers Dagbl.): Laurbjerg Kgd.
er udvidet.

8/11 (Svendborg Avis): Gudbjerg Kgd.
udvides.

11/11 (Fr.borg Amts Avis): Ballerup
Kgd. skal udvides.

14/11 (Jydske Tidende): Kgd. i Vojens
skal udvides.

17/11 (Holbæk Amtstid.): Kgd. i St. To-
strup skal udvides.

19/11 ((Vestkysten): Ølgod Kgd. udvides
med 1/2 ha.

20/11 (Næstved Avis): Udvidelse af Kgd.
i Næstved ved Emil Bøttiger. Licitationen
gav følgende Tilbud:

Hegnsmur, 77 l. m, 1,80 m høj; Jørgensen
og Bøtke: Enstensmur 3618 Kr., beton-
støbt 3255 Kr. A. Børresen: Enstensmur

2216 Kr., Halvandenstensmur 2576 Kr., Beton 2450 Kr.

Jerntraadshegn: 210 l. m. 1,50 m højt, med Granpæle: Morbjerg Person, Køgevej Kr. 3,98 pr. l. m. Med Jernpæle Kr. 6,45 pr. l. m. Tømmerm. Chr. Nielsen, med Granpæle Kr. 3,86 pr. l. m. Tømmerm. Chr. Jensen Kr. 3,80 pr. l. m. Med Jern: Smedemester Lykkemark 7 Kr. pr. l. m. Smedemester Christiansen, Rosenborg Kr. 1641 ialt.

Leverance af Materiel uden Opsætning: Købmand Marius Petersen: Traadvæv 1,30 m højt Kr. 1,28 pr. m. Pigtraad pr. Rulle Kr. 10,00. Almindeligt Hegnstraad pr. Rulle Kr. 11,00.

Laager: Smedemester Lykkemark Kr. 410. Smedemester Hansen, Torped: For en Dobbeltlaage, afvigende fra Tegningen Kr. 535, for en Enkeltlaage Kr. 240.

Gartnerarbejde: Anlægsgartner Nielsen, Pileborggade, Kr. 3998, Gartner L. Larsen, Køgevej, Kr. 3240, Anlægsgartner Chr. Hansen, Køgevej, Kr. 2678.

Tilbud paa Hegnsmur og Laager skal approberes af Ministeriet, løvrigt vil de lavestbydende rimeligvis blive tilstaaet Arbejdet.

21/11 (Ærø Folkebl.): Marstal Kgd. skal udvides.

23/11 (Københ. Amts Avis): Kgd.sgartner P. Buur afgaar fra Nytaar. Stillingen er opslaaet ledig.

24/11 (Fyns Tid.): Krematoriet i Odense kan ikke godkendes, som det er.

9/12 (Fr.-borg Amts Avis): Helsing Kirkegaard. For at raade Bod paa den herskende Pladsmangel paa Helsing Kirkegaard har Kirkeværgen, Dyrslæge Gram, paa det tidligere Kirkegaardsdiges Plads ladet anlægge en Række Gravsteder, smukt opsatte med Granit og Porfyr. De fleste af disse er nu optaget, derfor vil der i Fortsættelse, heraf blive anlagt endnu en Del, saaledes at man naar helt ud til Præstegaardens Have. Disse Gravsteder fremtræder i en meget smuk og stilfuld Udførelse.

Hvad angaar Spørgsmaalet om Udvidelsen af Kirkegaarden, ventes Kirkeministeriets Approbation af de forlængst indsendte Tegninger og Overslag i aller-nærmeste Fremtid.

9/12 (Socialdemokraten): Sagen om det paastaaede Drikkeri paa Ordrup Kgd. endte i Gaar med Bøde og Mortifikation, men ingen Erstatning.

11/12 (Dannevirke): Vojens Kgd. skal udvides.

12/12 (Ringkøbing Amts Dagblad): Der er købt 16,780 m² til Udvidelse af Skern Kgd.

15/12 (Sydsjæll. Soc.-Dem.): Hærværk paa Næstved Kgd.

19/12 (Assens Amts Avis): Den ny Kgd.

i Assens anlægges af Erstad-Jørgensen og vil koste 20,000 Kr.

20/12 (Vendsyssel. Tid.): Hjørring Kgd. er udvidet.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

8/10 (Vestsjælland): Våra kirkegårdar.

Do.: Dardal kgd. skal forskjønnnes.

9/10 (Hamar Stiftstid.): Hamar kgd. skal opstå igjen.

9/10 (Oplands Arbejd.bl.): Gjøvik kgd. må utvides.

12/10 (Østlandingen): Utbedring af Nes kgd.

12/10 (Nationen): Blomsterfloret paa kgd.

31/10 (Samme): Kgd. paa landsbygden.

BOGANMELDELSER

V. Termansen: Planter i Skygge, 64 Sider, 8°, Gyldendal.

Det er en nyttig lille Bog, som Havearkitekt Termansen her har taget sig for at skrive, — en Bog, som har Bud til mange Sider, og hvori der findes mange gode Raad. Billederne er fortrinlige, og Bogens Udstyr moderne.

Desværre skæmmes den af ikke faa Trykfejl, og Nomenklaturen er ikke den mest moderne. Endvidere er det beklageligt, at Forfatteren Side 14 skriver, at Berberisserne er forbudt ved Lov. Der er kun een af alle de B., han nævner, der er forbudt ved Lov, og det er B. vulgaris, tilmed maaske den mindst værdifulde; men alle de andre maa rigtignok gerne plantes.

Axel Holzhausen: Amatörträdgårdsmästaren, 240 Sider, 8°, A. Bonnier, Stockholm.

En svensk Anmelder har kaldt denne Bog for Holzhausens bedste. Dette siger en hel Del, eftersom H. forud har udsendt ikke mindre end 12 gode Bøger. — Bogen deler sig i Afsnittene Havens Anlæggelse, Nyttehaven og Prydhaven, og den er illustreret med et stort Antal rigtig pæne Billeder. Man mærker Forfatterens Indlevelse i Emnet og kunde godt ønske en nyere dansk Bog om lignende Emner.

C. Th. Sørensen & J. Østergaard: Vejledning i Fagtegning, Landmaaling og Nivellering for unge Gartnere, 60 Sider, 4°, »Alm. dansk Gartnerforening«s Forlag.

Dette Hefte er en Slags Samarbejden af de 2 tidligere Vejledninger i Landmaaling, Nivellering og Tegning, og det er særlig beregnet for Elever ved Foreningens Aftenundervisning. Dette betyder dog ikke, at andre ikke ogsaa kan have

Glæde og Udbytte af dem, — tværtimod. Der er mangan én i det praktiserende Anlæggsgartneri, som burde være vel hjemme heri.

Lars Hansen: Planteavlslære for Gartnere, 268 Sider, 8°, »Alm. dansk Gartnerforening«s Forlag.

Dette er »Almindelig Havedyrkningslære« paa en ny og baade mere interessant og mere praktisk og moderne Maade. Forfatteren har taget Emnet ved Roden og er gaaet grundigt til Værks, hvorfor Udbyttet af det læste da ogsaa maa blive godt. At Bogen ikke er uden Fejl forringer den en Del, og en Anmelder har i »Gartner-Tidende« givet den det glatte Lag for Bummerter; disse er dog af den Art, at de næppe vil genere Kirkegaardsinteresserede, da de hovedsagelig angaar Forsøgstabeller.

G. A. Becker: Prydplanter, 230 Sider, 8°, »Alm. dansk Gartnerforening«s Forlag.

Dette er den 5. Udgave af Beckers »Prydplanter«, som i sin Tid sejrede i en Konkurrence om en Lærebog i dette Emne. Det er en beundringsværdig Præstation. Udgaven fremtræder stærkt fornyet og forbedret og har Bud til alle vore Læsere.

S. Werner: Sydsjælland, 4°, J. Friemodts Forlag.

Igen glæder den gudbenaadede Fotograf, S. Werner, Publikum med en Serie Billeder, — denne Gang fra Sydsjælland, med de skønne Herregaarde og de mange »ukendte« Egne. En Øjenlyst for Bogelskere og Amatørfotografer, en god Geografi for den, der endnu ikke har gennempløjet disse Egne. Ludvig Holstein indleder.

Blomster-Binderi. »Alm. dansk Gartnerforening«s Forlag, 8°, 228 Sider.

Det er med Velbehag i Sindet, at man blader i denne Bog om Blomsterbinderi, og det er med stigende Interesse, at man læser dens forskellige Afsnit, der spænder over praktisk talt alt inden for vor Tids moderne Bindekunst og Blomsterdekoration. For Nybegyndere maa den være af uvurderlig Betydning, og mangen Gartner og Blomsterhandler kan have megen Nytte af at læse den, — og at tage Lære af den. Naar dette er sagt, kan man ogsaa have Lov at fremsætte nogle kritiske Bemærkninger. Det er saaledes tydeligt, at den helt moderne Stil ganske savnes i Bogen. Der er Tilløb til det helt moderne paa ialt 2 Billeder, men hvad er de imod alle de mange iøvrigt ypperlige Billeder, som findes. Blomsterbinderi-Bogens

Forfattere synes ganske at have overset, at der i Dekorationskunsten ikke mere er noget, der kræver Symmetri, — ja, at dette er bandlyst i Arkitektur saavel som i andre Kunstformer.

Hverken Funkisarkitekturen, Damehattenes Modeluner (Skævheden) eller Jazz-Musiken har øvet sin Indflydelse paa Blomsterbinderiets Forfattere, — og læser man deres Navne, forstaar man til en vis Grad hvorfor. Med dette være ikke sagt, at Bogen burde præges deraf, — det kan der i hvert Fald disputeres om, men skal de vekslende Udgaver af denne Bog (og dens Forgængere) give Anvisning paa og et Billede af det, der rører sig i Tiden, maa man ikke med Flid gaa uden om det outrerede eller det helt moderne. — Af Bogens Afsnit er det værd at lægge Mærke til den Perle, som R. Tørslev har serveret i Artiklen »Ekspedition«, hvorimod det af ham opfundne System for Blomsterbinderi synes noget problematisk og tilsyneladende kun kan bruges under den Forudsætning, at man hylder Begrebet Symmetri, — hvilket altsaa kan være forkert. Og hvorfor faar vi ikke Navnet at vide paa den, der har tegnet de mange fornøjelige Vignetter?

Forfattere saavel som de Blomsterorganisationer, der er gaaet ind for Bogen, har megen Ære af den.

G. Ekman: Blomsterbinderiet genom Tiderna, 8°, 254 Sider, Saxon & Lindströms Förlag, Stockholm.

En Sammenligning mellem denne og den ovenfor anmeldte danske Bog synes nærliggende og skal gives i faa Træk, nu da de 2 Bøger kommer Anmelderen ihænde i samme Uge og omhandler de samme Emner:

Svenskeren kalder sin Bog »gennem Tiderne« (altsaa en historisk Redegørelse) — og han lader det historiske repræsenteret ved et Afsnit sidst i Bogen, kun omfattende en Snes Sider. Danskerne kalder deres Blomsterbinderi og mener Nutiden, de indleder med et Afsnit om Binderiets Historie. Svenskeren gaar dybere ind paa Motiverne (Naturens). Danskerne beskæftiger sig mere med Praxis, osv. Hvilken Bog, der er den bedste, er det umuligt at afgøre. Begge har de overmaade store Fortrin, og begge er de særdeles interessante. Det maa blive ganske individuelt, hvad man finder bedst i den ene eller i den anden; og det er givet, at de begge paa sine Omraader har noget, som den anden ikke har, og altsaa supplerer hinanden særdeles godt. Papiret og Illustrationerne er lidt ringere i den svenske.

Det maa betragtes som et Held, at Forfatteren af den svenske Bog ikke har ladet sig føre paa Glatiis af det danske

Fund af Røllikeblomster i en Broncealdergrav, og det er allerede betænkeligt, at et Fantasibillede, bygget over dette Fund (se Side 227), er bragt i denne Bog. At der er fundet Røllike i den unge Piges Kiste kan kun tages som Bevis for, at hun er begravet ved Sommertide, og det beviser paa ingen Maade, at hun har elsket Blomster, endsiige at man i disse Tider har «sagt det med Blomster».

De 2 Bøger, den svenske og den danske, der saaledes lægges paa Julebordet i 1934, taler deres smukke Sprog, tvetunget, men ikke tvetydigt, — de taler om Blomster, og de beder os om at lade Blomsterne tale. Deres Fremkomst er talende for vor Tid.

Jenssen: »Lommebog for Gartnere«, 25. Aargang. N. C. Roms Forlag.

Det er morsomt, at denne nyttige, men lovlig store Lommebog har kunnet opnaa at komme 25 Gange. I de senere Aar er den redigeret af Overgartner Irgens-Møller, som forsøger at holde den ajour, og so nutvivlsomt har et stort Arbejde hermed. Dette forhindrer dog ikke, at det undertiden glipper, f. Eks. Side 37 vedrørende »Den unge Gartner«s Formand, ligesom Bogtitlerne sommetider tages lidt nonchalant, f. Eks. S. 41: Kirkegaardsbogen. Det er der ingen Bog, der hedder.

Bogen har sikkert mest Værdi for Medhjælpere m. fl. (jfr. Lønningsskema m. m.), men ogsaa andre kan den være værdifuld for.

»Danske Herregaardshaver«: Claus-holm. Igen et interessant Hefte af de gamle Herregaardshaver. Denne Gang rummende mere Historie end flere af de foregaaende, navnlig bygget paa Arkivstudier. Det er værdifuldt, at flere af disse gamle Dokumenter er optrykt. Men det maa bemærkes, at den gamle Gartner Hans Rasmussen Bloek ikke stavede sit Navn saaledes, som det flere Gange er anført i Heftet.

Steen Eiler Rasmussen: London, 8°, 450 Sider, Gyldendal.

At denne Bog, hvori Forfatteren ser London under en Arkitekts Synsvinkel, og som hverken er en Vejviser eller en Turistbrochure, har kunnet komme i 2 Oplag, turde være et Tegn paa, at det dekorative har større Betydning for Mennesker, end vi tror; og at Bogen har Bud til langt flere, end man skulde ane. Den er da ogsaa værd at læse. Skrevet næsten

som en Sammenligning mellem København og Verdensbyen og ustandseligt med gode Billedeksempler trætter den ikke Læseren, men giver et fortrinligt Billede af den forvoksede Storstad. Ogsaa paa Parkomraadet samt paa Kirkegaardenes Omraade meddeler den mangt og meget af Interesse.

FRA TIDSSKRIFTERNE

»Gartner-Tidende« 16/10: Dødsfald; Nekrolog over Graver Søren Petersen i Esbjerg. 4/12: Gravstedernes Vinterdækning.

»Sig det med Blomster« Nr. 10: Selvbestaltet Velgørenhed (om blomsterløse Begravelser) — Kranse og Velgørenhed.

»Blomsterhandlerbladet, Nr. 1: Allehelgendsdag. »Blomsterfonden«. — Nr. 2: Ligbrændingsforeningens Blomsterfond. Billeder af Kranse m. m.

»Ignis« Nr. 8: Kyrkan och Eldbegängelsen; Gustav Vasa-Kyrkans Kolumbarium 10 År; Eldbegängelsen i Australien, med Billeder. — Nr. 9: Kyrkan och Eldbegängelsen; Eldbegängelserörelsen på Island; Urnlunden i Velsen (Holland) med Billeder m. m. — Nr. 10: Kyrkan och Eldbegängelsen; Eldbegängelsen på Bali, m. Billeder; Basels Kyrkegårdsanläggning, en av Europas förnämligste, med Billeder.

»Zentralblatt für Feuerbestattung« Nr. 10: Königsberg. Feuerbestattung und deutsches Volkstum; Dr. med. Paul Mühl-ing. — Nr. 11: 40 Jahre Jenaer Feuerbestattungsverein, m. m. — Nr. 12: Die amtliches Dokument über »Die Schönheit der Grabesruhe«; Billige Urngräber, m. m.

»VII Jahrbuch des Grossdeutschen Verbandes der Feuerbestattungs-Vereine 1934 160 Sider, 8°.

»Kriegsgräberfürsorge« Nr. 10: Ehret die Helden; Billeder fra Arbejdet med at tilvejebringe Krigsmindesmærker og Krigskirkegaarde. — Nr. 11: Graben und Gräber, med Billeder, Langemarek, m. m.

»Gartenschönheit« Novbr.: Gestaltung deutscher Kriegsgräberstätten (med Billeder).